ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně senátu JUDr. Barbary Pořízkové a soudců JUDr. Pavla Molka a JUDr. Radana Malíka v právní věci žalobce: **S. A.**, zast. Mgr. Martinem Krabcem, advokátem se sídlem Bohdalecká 1460/8, Praha 10, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 936/3, Praha 7, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 13. 8. 2018, č. j. OAM-617/ZA-ZA11-P15-2018, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 24. 8. 2020, č. j. 2 Az 51/2018 - 35,

takto:

I. Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 24. 8. 2020, č. j. 2 Az 51/2018 - 35, **se zrušuje** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

II. Ustanovenému zástupci žalobce, Mgr. Martinu Krabcovi, advokátu se sídlem Bohdalecká 1460/8, Praha 10, **se přiznává** odměna za zastupování žalobce v řízení o kasační stížnosti ve výši **10 201 Kč**, která mu bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 60 dnů od právní moci tohoto rozsudku.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci

[1] Ministerstvo vnitra, odbor azylové a migrační politiky (dále jen „žalovaný“), rozhodnutím ze dne 13. 8. 2018, č. j. OAM-617/ZA-ZA11-P15-2018, zamítlo žádost žalobce o udělení mezinárodní ochrany podle § 16 odst. 1 písm. h) zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu”), jako zjevně nedůvodnou.

[2] Žalobce napadl rozhodnutí žalovaného žalobou u Městského soudu v Praze (dále jen „městský soud“), který ji zamítl rozsudkem ze dne 24. 8. 2020, č. j. 2 Az 51/2018 - 35. Dospěl k závěru, že byly splněny podmínky vyplývající z judikatury Nejvyššího správního soudu (dále též „NSS“) pro zamítnutí žádosti o udělení mezinárodní ochrany pro zjevnou nedůvodnost dle § 16 odst. 1 písm. h) zákona o azylu.

II. Obsah kasační stížnosti a vyjádření ke kasační stížnosti

[3] Žalobce (dále jen „stěžovatel“) podal proti rozsudku městského soudu kasační stížnost z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 písm. a), b), c) a d) zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“).

[4] Nesouhlasí s tím, že městský soud rozhodl bez jednání, jelikož pro to nebyly splněny zákonné podmínky. O věci samé může soud dle § 51 odst. 1 s. ř. s. rozhodnout bez jednání, jestliže to účastníci shodně navrhli nebo s tím souhlasí. Stěžovatel však již ve své žalobě výslovně uvedl, že žádá o nařízení ústního jednání, kterého se chce zúčastnit. Dle rozsudku NSS ze dne 9. 8. 2018, č. j. 9 Azs 108/2018 - 43, je v soudním řízení pravidlem vždy nařídit ústní jednání, aby byla zachována zásada ústnosti a veřejnosti soudního jednání. Projednání věci bez jednání je výjimkou, kterou je třeba vykládat s ohledem na zájmy účastníků restriktivně, neboť právě účastník řízení je osobou, o jejíchž právech se rozhoduje. Závěr, že nelze účastníkovi řízení upřít právo na veřejné projednání věci v jeho přítomnosti, je dlouhodobě dovozován i v judikatuře NSS (např. rozsudek ze dne 26. 9. 2014, č. j. 7 Azs 196/2014 - 29, nebo rozsudek ze dne 11. 11. 2004, č. j. 6 Azs 28/2003 - 59, č. 482/2005 Sb. NSS). Městský soud se navíc v odůvodnění rozsudku ani okrajově nezabýval tím, z jakého důvodu bez nařízení jednání rozhodl a z čeho dovozuje přípustnost takového postupu. Napadený rozsudek je tak nepřezkoumatelný. Na této skutečnosti nemůže nic změnit ani přípis městského soudu ze dne 15. 5. 2019, č. j. 2 Az 51/2018 - 25, jímž stěžovateli přeposlal vyjádření žalovaného k žalobě a ke kterému přiložil i poučení podle § 51 odst. 1 s. ř. s. Je zcela nepřípustné, aby městský soud dovozoval odvolání stěžovatelova požadavku na nařízení ústního jednání pouze ze skutečnosti, že nereagoval na tento přípis.

[5] Odmítá též závěr, že jeho tvrzení ve správním řízení byla účelová. I samotná zpráva Ministerstva vnitra, která se týkala Uzbekistánu a stavu v zemi z května 2018, uvádí, že se jedná o stát nesvobodný, s nejhorším možným hodnocením v oblasti politických a občanských práv. Ačkoliv zpráva hovoří o uvolňování určitých podmínek v posledních letech, fakticky se situace v zemi žádným podstatným způsobem nezlepšila a i nadále v ní hrozí vykonstruované soudní procesy např. s nábožensky nebo politicky „nežádoucími“. Tyto procesy jsou podpořené mučením a fyzickým nátlakem bez možnosti práva na řádnou obhajobu. Z vyjádření Ministerstva zahraničních věcí ze dne 22. 11. 2017 vyplývá, že pohyb obyvatelstva je v Uzbekistánu velmi pečlivě monitorován, a to se zaměřením na *„odpůrce režimu, na osoby, které jsou například vůči režimu kritické na sociálních sítích.“* Stěžovatel je právě takovou osobou a jeho obavy, které popsal správnímu orgánu, jsou ještě umocněny současnou situací, kdy se nachází mimo území Uzbekistánu a po svém návratu se bez pochyb stane „zájmovou“ a velmi sledovanou osobou, pokud tomu tak není již nyní. Jeho obavy o život jsou tak skutečné a oprávněné.

[6] Žalovaný ve vyjádření ke kasační stížnosti uvedl, že z výpovědi stěžovatele ve správním řízení zcela jasně vyplynulo, že důvodem jeho odchodu z vlasti byla pouze snaha o ekonomické uplatnění v České republice, kde chtěl pracovat. Jelikož kasační stížnost směřuje v podstatě výhradně do procesního postupu městského soudu, posouzení její důvodnosti ponechal na NSS.

III. Posouzení Nejvyšším správním soudem

[7] Nejvyšší správní soud posoudil kasační stížnost v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů a zkoumal, zda napadené rozhodnutí netrpí vadami, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.).

[8] Vzhledem k tomu, že se v projednávané věci jedná o kasační stížnost ve věci mezinárodní ochrany, zabýval se NSS v souladu s § 104a s. ř. s. otázkou, zda podaná kasační stížnost svým významem přesahuje vlastní zájem stěžovatele. Není-li tomu tak, NSS takovou kasační stížnost odmítne jako nepřijatelnou. Institut nepřijatelnosti a jeho dopady do soudního řízení správního NSS podrobně vyložil v usnesení ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006 - 39, č. 933/2006 Sb. NSS, ve kterém interpretoval neurčitý právní pojem *„přesah vlastních zájmů stěžovatele"*. O přijatelnou kasační stížnost se dle tohoto usnesení může jednat v následujících typových případech: (1) kasační stížnost se dotýká právních otázek, které dosud nebyly vůbec nebo nebyly plně vyřešeny judikaturou NSS; (2) kasační stížnost se týká právních otázek, které jsou dosavadní judikaturou řešeny rozdílně; (3) kasační stížnost bude přijatelná pro potřebu učinit judikaturní odklon; (4) pokud by bylo v napadeném rozhodnutí krajského soudu shledáno zásadní pochybení, které mohlo mít dopad do hmotněprávního postavení stěžovatele.

[9] V nyní posuzované věci k takto výraznému pochybení městského soudu došlo. Podanou kasační stížnost lze tedy ve smyslu § 104a s. ř. s. kvalifikovat jako přijatelnou.

[10] Podle § 51 odst. 1 s. ř. s. soud může rozhodnout o věci samé bez jednání, jestliže to účastníci shodně navrhli nebo s tím souhlasí. Má se za to, že souhlas je udělen také tehdy, nevyjádří-li účastník do dvou týdnů od doručení výzvy předsedy senátu svůj nesouhlas s takovým projednáním věci; o tom musí být ve výzvě poučen.

[11] Stěžovatel v kasační stížnosti namítal, že městský soud rozhodl bez nařízení jednání, ačkoliv pro takový postup nebyly splněny zákonné podmínky dle § 51 s. ř. s. Ze soudního spisu vyplývá, že na poslední straně žaloby (č. l. 3 spisu městského soudu) skutečně uvedl, že žádá o nařízení ústního jednání, kterého se chce osobně zúčastnit. Městský soud mu následně zaslal přípis ze dne 15. 5. 2019, č. j. 2 Az 51/2018 - 25, s vyjádřením žalovaného k žalobě, ke kterému připojil výzvu, aby stěžovatel sdělil soudu, zdali požaduje, aby bylo nařízeno ústní jednání. Zároveň ho poučil, že souhlas podle § 51 s. ř. s. bude dán i tehdy, pokud se ve lhůtě dvou týdnů nevyjádří. Stěžovateli se tento přípis nepodařilo doručit ani na adresu uvedenou v žalobě ani na novou adresu uvedenou ve sdělení ze dne 1. 11. 2019 (č. l. 28 spisu městského soudu). Městský soud následně rozhodl bez nařízení jednání, aniž by tento postup jakkoli odůvodnil.

[12] Pravidlem při soudním rozhodování je vždy nařízení ústního jednání, aby byla zachována zásada ústnosti a veřejnosti soudního jednání (srov. též čl. 38 odst. 2 Listiny základních práv a svobod a čl. 96 odst. 2 Ústavy). Výjimkou z této zásady je možnost soudu projednat věc bez nařízení jednání; tato výjimka však musí být vykládána s ohledem na zájmy účastníka řízení restriktivně.

[13] V rozsudku ze dne 14. 3. 2007, č. j. 1 As 44/2006 - 58, NSS uvedl, že *„zásadou při projednání žaloby soudem je její veřejné projednání za přítomnosti účastníků řízení (článek 38 odst. 2 Listiny základních práv a svobod, č. l. 96 odst. 2 Ústavy České republiky). Rozhodování*

bez nařízení jednání podle § 51 odst. 1 s. ř. s. sice stanoví právní fikci souhlasu s takovým postupem, pokud účastník však již jednou vyslovil s takovým postupem svůj nesouhlas (popřípadě existuje o konkrétnosti projevu jeho vůle pochybnost - jako se to stalo v tomto případě), musí soud při projednání věci takový jeho procesní úkon respektovat, popřípadě vzniklou pochybnost odstranit. Vyslovený nesouhlas či pochybnost o obsahu projevené vůle s projednáním věci tak brání soudu rozhodnout věc bez nařízení jednání, byť na výzvu soudu zaslanou žalobci později již nereagoval.“

[14] NSS tak ve své judikatuře dospěl k závěru, že pokud žalobce již jednou vyslovil nesouhlas s rozhodnutím věci bez jednání a soud mu následně doručí novou výzvu podle § 51 odst. 1 s. ř. s., na niž žalobce nereaguje, nelze o věci samé rozhodnout bez jednání (viz též např. rozsudek NSS ze dne 27. 9. 2006, č. j. 7 As 61/2005 - 107, nebo rozsudek NSS ze dne 14. 4. 2020, č. j. 9 Azs 29/2020 - 56). Právní fikci souhlasu s projednáním věci bez jednání v takové procesní situaci nelze použít.

[15] S ohledem na výše shrnutý obsah soudního spisu nelze dospět k jinému závěru, než že městský soud zatížil řízení vadou, pro kterou nemůže jeho rozsudek obstát. Uvedeným postupem porušil nejen § 51 s. ř. s., ale zasáhl i do ústavně zaručených práv stěžovatele garantovaných v čl. 38 odst. 2 Listiny základních práv a svobod, resp. v čl. 96 odst. 2 Ústavy.

[16] V novém řízení městský soud nařídí jednání. V novém rozhodnutí ve věci samé se znovu vypořádá se všemi uplatněnými žalobními body a zohlední i výsledky jednání. Vzhledem k tomu, že při ústním jednání může dojít k doplnění právní argumentace k uplatněným žalobním námitkám, nelze předjímat další vývoj věci. Vypořádání ostatních kasačních námitek by tedy bylo předčasné a potvrzení či popření správnosti závěrů městského soudu by postrádalo smysl.

IV. Závěr a náklady řízení

[17] NSS z výše uvedených důvodů v souladu s § 110 odst. 1 s. ř. s. rozsudek městského soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení. Dle § 110 odst. 4 s. ř. s. je městský soud vázán právním názorem uvedeným v tomto rozsudku.

[18] O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti rozhodne městský soud v novém rozhodnutí, jak je stanoveno v § 110 odst. 3 s. ř. s.

[19] Usnesením NSS ze dne 12. 10. 2020, č. j. 9 Azs 228/2020 - 26, byl stěžovateli ustanoven zástupcem Mgr. Martin Krabec, advokát se sídlem Bohdalecká 1460/8, Praha 10. V takovém případě platí ustanovenému advokátovi hotové výdaje a odměnu za zastupování stát (§ 35 odst. 10 s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s.). Ustanovený zástupce učinil v řízení před NSS dva úkony právní služby spočívající v převzetí a přípravě zastoupení, jejíž součástí byla i porada s klientem, a v písemném podání, jímž bylo doplnění kasační stížnosti [§ 11 odst. 1 písm. b) a d) vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „advokátní tarif“)]. Za tyto dva úkony právní služby zástupci stěžovatele náleží mimosmluvní odměna ve výši 6 200 Kč [§ 9 odst. 4 písm. d) ve spojení s § 7 bodem

5. advokátního tarifu], a dále 600 Kč paušální náhrady hotových výdajů podle § 13 odst. 4 advokátního tarifu. NSS neuznal za samostatný úkon právní služby nahlížení a studium spisu, které advokát rovněž uplatňoval. Tuto činnost ustanoveného advokáta je třeba považovat za součást úkonu právní služby spočívajícího v převzetí a přípravě zastoupení dle § 11 odst. 1 písm. b) advokátního tarifu, nikoli za samostatný úkon právní služby ve smyslu § 11 odst. 1 písm. f), podle nějž se za úkon považuje *prostudování spisu při skončení vyšetřování*. Prostudování spisu ve správním soudnictví se naopak pokládá za nezbytný krok na počátku zastupování v řízení o kasační stížnosti, aby se ustanovený advokát s věcí seznámil, nejde tedy o úkon srovnatelný s prostudováním trestního spisu dle cit. ustanovení advokátního tarifu, k němuž dochází v průběhu trestního řízení, a to po skončení vyšetřování (shodně viz usnesení NSS ze dne 29. 4. 2008, č. j. 5 Azs 33/2008 - 40). Za samostatný úkon nebylo možno uznat ani doloženou poradu s klientem, neboť ta je taktéž součástí úkonu podle § 11 odst. 1 písm. b) advokátního tarifu, jak plyne ze spojení *první porada s klientem včetně převzetí a přípravy zastoupení nebo obhajoby, je-li klientovi zástupce nebo obhájce ustanoven soudem*. Dále NSS přiznal ustanovenému zástupci náhradu cestovních výdajů podle § 13 odst. 1 advokátního tarifu a náhradu za promeškaný čas podle § 14 odst. 1 písm. a) advokátního tarifu za cestu osobním vozem do sídla NSS a zpět (408 km) za účelem studia spisu. Pokud jde o náhradu cestovních výdajů, základní náhrada za použití vozidla podle § 157 odst. 4 zákona č. 262/2006 Sb. zákoníku práce, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákoník práce“), ve spojení s § 1 písm. b) vyhlášky č. 358/2019 Sb., o změně sazby základní náhrady za používání silničních motorových vozidel (dále jen „vyhláška č. 358/2019 Sb.“) činí 1 713,6 Kč (tj. 408 km x 4,20 Kč/km) a náhrada výdajů za spotřebovanou pohonnou hmotu podle § 158 odst. 3 zákoníku práce a § 4 písm. c) vyhlášky č. 358/2019 Sb. činí 687,6 Kč (tj. 408 km x 5,3 l/100 km x 31,80 Kč/l). Náhrada za promeškaný čas strávený cestou v délce 5 hodin podle § 14 odst. 3 advokátního tarifu činí 1000 Kč. Zástupce stěžovatele není plátcem daně z přidané hodnoty. Celková výše odměny ustanoveného zástupce tak po zaokrouhlení činí 10 201 Kč. Tato částka mu bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 60 dnů ode dne právní moci tohoto rozsudku.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 14. ledna 2021

JUDr. Barbara Pořízková
předsedkyně senátu